

Terviseministri määruse „Tervisekahjustuse ja kehavigastuse raskusastmete liigitus ja iseloomulikud tunnused“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõu eesmärk on kehtestada tervishoiuteenuse osutaja kohustusliku vastutuskindlustuse seaduse (TOKVS) § 19 lõike 5 alusel kindlustusjuhtumi tulemusena saadud tervisekahjustuse ja kehavigastuse raskusastmete liigitus ja iseloomulikud tunnused.

TOKVS näeb ette, et õigustatud isikul on lisaks varalise kahju hüvitamisele õigus mittevahalise kahju hüvitamisele. Mittevahalise kahju hüvitamise põhimõte tuleneb VÕS § 128 lõikest 5, mille järgi hõlmab mittevahaline kahju eelkõige kahjustatud isiku füüsilist ja hingelist valu ning kannatusi. TOKVS-s kohaselt hüvitatakse mittevahaline kahju ühekordselt makstava rahasummana kuni 30 000 euro ulatuses olenevalt tervisekahjustuse või kehavigastuse raskusastmest ja muudest asjaoludest. Kindlustusandjal on kaalutusõigus hinnata kas ja kui palju tuleks hüvitada, arvestades kahjujuhtumi asjaolusid, eelkõige tervisekahjustuse või kehavigastuse raskusastet ja töölt eemaloleku aega. Seaduses on teatud raskusastmele vastava tervisekahjustuse või kehavigastuse korral makstava mittevahalise kahju suurus kindlaks määratud. See tähendab seda, et mittevahalise kahju suurst arvestatakse ja hüvitis makstakse välja vastavalt tervisekahjustuse raskusele (keskmise, raske, väga raske ja eriti raske tervisekahjustuse järgi).

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Sotsiaalministeeriumi tervisesüsteemi arendamise osakonna tervishoiuvõrgu juht Heli Paluste (heli.paluste@sm.ee, 51 60802), Sotsiaalministeeriumi terviseõiguse juht Ebe Sarapuu (Ebe.Sarapuu@sm.ee, 5912 9275), kes tegi eelnõu juriidilise ekspertiisi. Eelnõu ja seletuskirja toimetamine keeleliselt viiakse läbi peale kooskõlastusringi.

Eelnõu koostamises oli kaasatud Eesti Kindlustusseltside Liit ja dr Marko Murruste arstiteaduse eksperdina.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 3 paragrahvist.

Eelnõu § 1 sätestab määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse tervishoiuteenuse osutaja kohustusliku vastutuskindlustuse seaduse (TOKVS) § 19 lõike 5 alusel kindlustusjuhtumi tulemusena saadud tervisekahjustuse ja kehavigastuse raskusastmete liigitus ja iseloomulikud tunnused.

Tervisekahjustuse ja kehavigastuse raskusastmete liigitus ja iseloomulikud tunnused on vajalik kehtestada selleks, et hinnata mittevahalise kahju hüvitamisel kindlustusjuhtumi korral ühetaolistest põhimõtetest lähtuvalt tervisekahjustuse ja kehavigastuse raskust. Mittevahalise kahju summad on kehtestatud TOKVS §-s 19 järgmiselt:

- 1) keskmise raskusega kergema tervisekahjustuse või kehavigastuse korral kuni 500 eurot;
- 2) keskmise raskusega raskema tervisekahjustuse või kehavigastuse korral kuni 2000 eurot;
- 3) raske tervisekahjustuse või kehavigastuse korral kuni 5000 eurot;
- 4) väga raske tervisekahjustuse või kehavigastuse korral kuni 15 000 eurot;

5) eriti raske tervisekahjustuse või kehavigastuse või surma korral kuni 30 000 eurot.

Mittevaralise kahju hüvitis TOKVS §-s 19 sätestatud määras lisandub varalise kahju summale. Õigustatud isikule hüvitatakse kindlustusjuhtumist tingitud järgmine varaline kahju (vt loetelu TOKVS § 12 lg-s 3):

- 1) ravikulud, sealhulgas kulud ravimitele;
- 2) kulud, mis on tekkinud patsiendi vajaduste suurenemisest, sealhulgas kulud abivahenditele ja meditsiiniseadmetele;
- 3) osalisest või puuduvast töövõimest või ajutisest töövõimetusest tekkinud kahju;
- 4) matusekulud;
- 5) ülalpidamise äralangemisest tekkinud kahju;
- 6) muu varaline kahju, mis kuulub hüvitamisele võlaõigusseaduse §-de 129 ja 130 kohaselt.

Varalise kahju hüvitamine toimub kahju lähtuvalt TOKVS-s §-des 12-18 kehtestatud põhimõtetest.

Eelnõu § 2 reguleerib tervisekahjustuste ja kehavigastuste liigituse raskusastmete kaupa lähtudes seaduse tasemel kehtestatud jaotusest kuude astmesse:

- 1) vähesed tervisekahjustused või kehavigastused;
- 2) keskmise raskusega kergemad tervisekahjustused või kehavigastused;
- 3) keskmise raskusega raskemad tervisekahjustused või kehavigastused;
- 4) rasked tervisekahjustused või kehavigastused;
- 5) väga rasked tervisekahjustused või kehavigastused;
- 6) eriti rasked tervisekahjustused, kehavigastused või surm.

Määruse lisas täpsustatakse ja kirjeldatakse tervisekahjustusele või kehavigastusele iseloomulikud tunnused eraldi iga raskusastme kohta. Iga raskusastme kirjelduses tuuakse välja potentsiaalselt välditava ravitüsistuse (PVT) raskusastmele iseloomulikud tunnused (lühiseloomustusena), patsiendi vahetute kannatuste kirjeldused, ajalised piirid (PVT-st tingitud täiendava ravi aeg ning PVT-st tingitud täiendava töövõimetuse aeg) koos elukvaliteedi häire ja/ või funktsioonihäire kirjeldusega elundsüsteemide ja kehaosade kaupa. Tunnuste kirjeldamisel on lähtutud tervishoiu asjatundja eksperthinnangust ning ka liikluskindlustuse sarnase eesmärgiga kehtestatud regulatsiooni üldpõhimõtetest ja senisest praktikast, et kindlustuse lähenemine tervisekahjustuste ja kehavigastuste raskusastmetele erinevate kindlustuse liikide korral oleks sarnane, kuid võtaks samas arvesse patsiendiohutusjuhtumite kõiki aspekte.

Mittevaralise kahju raskusastet hindab kahjumenetluse käigus määruse lisa põhimõtetele toetudes ja kriteeriumite alusel kindlustusandja kaasates vajadusel asjakohaseid eksperte.

Eelnõu § 3 sätestab määruse jõustumise aja, milleks on 1.novembril 2024.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Eelnõu mõju

Määrusega ei kaasne muid mõjusid, kui TOKVS eelnõu seletuskirjas välja toodud, kus on põhjalik mõjude hindamine seoses seaduse rakendamisega. TOKVS seletuskiri viimane versioon on leitav Riigikogu kodulehel TOKVS 522 SE menetluse dokumentide all.

Tervishoiuteenuse osutaja (TTO) kohustusliku vastutuskindlustuse süsteemi loomine aitab kaasa senisest selgema tervishoiutöötaja, TTO ja patsiendi vahelise suhte kujunemisele ning patsiendi seisukohast õiglasema ja lihtsama välditava kahju hüvitamisele, kui teenuse osutamise käigus on tekkinud kahjujuhtum. Õiglast ning tervishoiutöötaja „süüdi“ mõistmist mitte eeldavat hüvitamise süsteemi omakorda peetakse oluliseks osaks patsiendiohutuse olukorra parandamisel riigi tervishoiusüsteemis.

Tervishoid on kõrge riskitasemega valdkond ja ka hästi korraldatud tervishoiusüsteemis esineb eksimusi ehk patsiendiohutusjuhtumeid, mistõttu ei ole võimalik täielikult välistada patsiendile välditava kahju tekitamist. Maailma Terviseorganisatsiooni andmetel saab hinnanguliselt iga kümnes hospitaliseeritud patsient haiglas välditavat kahju. TOKVS koostamisel sisendina kasutatud OECD 2017. aastal valminud analüüsi „The economics of patient safety“ andmetel moodustavad kõige suurema osa sellest kahjust haiglanakkused, järgnevad sageduselt venoosne trombemboolia, lamatised, ravimitega seotud eksimused ja vale või hilinevad diagnoos. Eestis kõikehõlmav patsiendiohutusjuhtumite ja patsientidele hüvitatud juhtumite riiklik statistika praegu puudub ning lähtuda saab tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjoni statistikast. Patsiendiohutuse süsteemi korraldamine on seni olnud TTO pädevus ja kohustus ning õigusaktides patsiendiohutust puudutav regulatsioon väga üldine. Kahjunõuete lahendamine ja hüvitamine toimub enamasti patsiendi ja TTO vahelise kokkuleppe alusel. Tervishoiuga seotud kohtulahendeid on väga vähe (vähesed juhtumid, kus tervishoiutöötaja on tunnistanud süüdi ning patsiendile on mõistetud kahjuhüvitis). Kuigi juba praegu on suurel osal tervishoiutöötajatel ja ka TTO-del vabatahtlik vastutuskindlustus, ei ole seda siiski kõigil ning selle kaetus on erinev.

5. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamisega kaasnevad kulud kindlustusandjatele kindlustusjuhtumi tulemusena saadud tervisekahjustuse ja kehavigastuse raskusastmete hindamisega seoses, mis kaetakse vastavalt kindlustuse põhimõtetele kindlustusvõtjate poolt kindlustusmaksete kaudu.

Eelnõu rakendamisega täiendavaid kulusid riigieelarvele ei kaasne.

6. Eelnõu rakendamine ja jõustumine

Eelnõu jõustub 2024.aasta 1.novembril.

7. Eelnõu kooskõlastamine ja huvirühmade kaasamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Haiglate Liidule, Eesti Arstide Liidule, Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Hambaarstide Liidule, Eesti Õdede Liidule, Eesti Ämmaemandate Ühingule, Eesti Erateravishoiuasutuste Liidule, Eesti Kiirabi Liidule, Tervisekassale, Terviseametile, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele ja Eesti Kindlustusseltside Liidule ning lisaks arstlike erialade kirurgiliste, sisemeditsiiniliste, psühhiaatria, kliinilis-konsultatiivsete ja hambaravi arstlike erialade põhinõunikele.